

A szegénység és az öregség csendes kikötője

A PESTI NÉPSZÁLLÓ

A filozófus színész, a kövér órák, a félszemű esernyőkészítő, a dunai halász, az optimista költő és a többiek...

A Váci úttól néhány lépésnyire, a Fiat Service üvegteret, modern szerelősarnokaival szemközt hatalmas, városzerű épület áll. A furcsa, kunyhókupolás, bástyarajzos tömör stílus a kilencszázas évek elejének építészeti kísérletére, a honfoglalás kori elemekkel díszített „magyar bauhaus“-ra emlékeztet. Ezt az épületet itt, a váciúti ócskavastelepek szomszédságában kevesen ismerik és ha hallották is a nevét, csak bizonytalan, homályos képek bukkantak fel bennük a szó nyomán, amely így, ismeretlenségében cseppet féltelmeztető is, riasztó, mint minden, ami a nyomor, a szegénység egy-egy állomását, kikötőjét jelenti. Ez a ház ugyanis, amelynek hivatalos neve a főváros aktáiban, törzskönyveiben **Dósa György Otthon**, a budapesti **Népszálló**...

Harmincegy esztendeje nyílt meg ez a néphez címzett „hotel“ és azóta a nincstelenség, a nélkülözés, talán százszori utasa, idegen fordult meg szürke falai között. Az előcsarnokban nincsenek tükrök, telefonok, nemzetközi hálókocsidíjazások, repülőjératok, hajózási vállalatok színes plakátjai, matró babák, csipketerítők és kékfedelű menetrendek, csupán egy falitábla s rajta az aznapi létszám: keletkezésvágyóval...

A folyosókon piros kókuszszőnyeg és talán ez az egyetlen, ami jelzi, hogy szállodában s nem börtönben vagyunk.

Egy ágy és más semmi...

Mert a „szobák“ megannyi colla, négy lépés hosszú, másfél lépés széles, benne egy ágy és semmi más.

Az ágy felett vasrács húzódik végig az egész folyosón, amerikai börtönfelvételen látni ilyen, ezen keresztről kapja a villanyfényt a szoba. Tízeg égnék a folyosó lámpái, aztán csak félárammal, tempított kísérleties fényvel, egészen reggelig, mint a kórtermekben. Az ágyeműt havonta cserélik, a falakon itt-ott férgek nyomai.

A lakó a házirend szerint napközben nem mehet fel a szobájába, vagy inkább az ágyához, csak a társalgóban, az ebédlőben vagy a könyvtárteremben tartózkodhat. A bér öt forint egy hétre, de lehet befizetni reggelit, ebédet és vacsorát is, azaz együtt vagy húsz forintot tesz ki a „számla“. Ebédelni majd majd egyik lakó a Népszálló éttermében ebédel, hosszú faasztaloknál, de vacsorára csak nagyon későnek telik...

Lakó lehet mindenki, aki igazolni tudja, hogy dolgozik és...

Hat óra előtt a társalgóban gyűlnek össze a lakók, csupa magános, istentudja honnan idezodródott ember, van, amelyik tizenöt éve el már a „Népben“ és van olyan is, aki tegnap jött s a jövő héten már megy is tovább.

Ernyőkészítő, költő, színész...

A sarokban nagy zajjal kártyáznak, a hatalmastormotú kövér órák adja a bankot, mellette egy félszemű öreg, esernyőkészítő, szemben vele a „festőművész“ ül és egy hallgatag, aprószemű férfi, halász a Dunán, gazdag ember, saját lakója van...

Az ablaknál szikár, őszhajú alak olvas előrehajolva valami tavalyi képeslapot, kifakult, barna tréningruhát visel, rongyos szandált, mindig átöltözik, ha hazajön, valaha gyógyszerész volt Újvidéken, ma senki sem tudja miből él, tízedik éve lakik ugyanabban a fülkében.

Költő is van köztük és egy újságíró — ezt nem sikerül megtalálnom —, meg két színész. Valaki megmutatja az örökké optimista költő verseit, itt írta őket mind a társalgóban, néhanem ki is nyomtatott, a „Füredőkhöz“ címet mindenki ismeri a szállóban:

Füredés előtt fáradt testtel
Nézek rád füredősd
Mint egy vándor, szép álomra
Olyan régen várok rád...

A színész hatvanszötendős, nemrégiben még bejárt a Vigaszínházba, szerepeket másolt, utóbbára filmen játszott, hordárt, sarhi koldust, öreg rikkanesot. Most hetek óta semmi munkája nem volt, szótlannul lődörgött a társalgóban, aztán elkezdett ő is a „piacon járni“.

— Aki befizette — mondja és átnéz felettem, valahová a falon túlra s kicsit megnyomja a szavak végét, mintha a függöny előtt, taps utáni csendben beszélné —, az ki megy a piacra.

Mindegy, hol kezd az ember

Ha piac nem lenne, sokan már felköltözték volna magunkhoz. Valami apró, könnyű munka, valami láda aján meredt, megpuhult gyümölcs mindig akad. Mindegy, hogy hol kezd az ember, műhelyben, színpadon, trócsatáznál,

ha egyszer tényleg jött, a piacra jár a végén és utána már semmi sincs...

Hirtelen elhallgat, körülnéz és gyorsan elmegy. A többiek bólintanak. Az ember egyedül marad, megöregszik és mindig csak rosszabb lesz, persze megpróbál mindenfölet, de vagy a szeretetotthonba kerül, vagy kijár valamelyik piacra, addig, ameddig bírja...

As igazgató csizmás, szakállas öreghez fordul, valaha fényképész volt, most „piacon jár“ ő is, de szeretne még egyszer felemelkedni, valami szobát venni, bútorral, megpróbálni újra, talán fényképezni is lehetne, gépet kapna kölcsön, de nincs hozzá anyaga.

— Mi újság, mester? — Jelentkeztem éjjeliőrnek — mondja és legyint. — Nem kellett. Pedig két hét alatt megkerestem volna, ami az első felvételekhez hiányzik.

Felémfordul, tárgyilagos hangon mondja:

— Ezek persze csak olyan álmok. A fotográfálás sem üzlet, kiszámítottam, tíz forintot kell kárnem három képért, hát ki ad a ligetben fényképért egy tuzest? Érdeklődtem a gyorsfényképeseknél, nagyon rosszul megy nekik, valahogy ma nem kell az embereknek a fénykép. Legalább is a szegényeknek nem. Őn meg mást úgysem tudnék csinálni, mint ilyen ligeti gyorsképeket, hiszen már rendes ruhám sincs...

Az igazgató megmutatja a „szálló garda-robe“-ját, lenn az alagsorban, itt tarthatják a lakók a poggyászaikat, a szobákban nem szabad semmit sem felvinni. Utazókorsár, a postai bőrönd, rongyrusákok sorakoznak egymás mellett a polcon, a vendégek egész vagyona, itt-ott csak egy papírcementeszacskóba gyűjtöszölve. A szobában német kőszerezőláda, rajta valkinek a címkéje és alatta még látni a vrással ráfújt szót: „verschtig“, óvatlan...

A garda-robe

Egy pillanatra benézünk még a könyvtárba is. Az asztalon néhány könyv. Úgy, ahogy olvasás közben letették. Hugham: „Örök szolgálat“, Robertson: „Nem a mi világunk“ és a nosztalgia, vágyak mesemondója, Allan Furrer mellett kinyitva és megszárnázva fekszik egy kis kötet Gorkij.

Vajda István